

# Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen



## MEDITATIE

*Die een mens bestraft, zal achterna gunst vinden, meer dan die met de tong vleit.*  
Spreuken 28 : 23

Wie komt niet diep onder de indruk van de mensenkennis en de wijsheid die schuilt in de Spreuken van Salomo! Salomo stelde drieduizend spreuken te boek. Het is duidelijk dat hij deze wijsheid niet van zichzelf had. Hij had van de Heere begeerd "een wijs en een verstandig hart". Dat is nog steeds het adres waar we als mensen vol dwaasheid en met een van nature verduisterd verstand het moeten en mogen zoeken. De alleen wijze God wil er om geboden zijn. Door de Heilige Geest geïnspireerd wil Salomo ons ook vandaag in een wereld waarin een overdosis van communicatiemiddelen ons alle (on)gewenste informatie verschaft, zo'n les geven.

Salomo wijst in deze spreuk op de belangrijkheid van vermaning en bestraffing. Ook in de christelijke gemeente is dat zo belangrijk. "Leert en vermaant elkaar", zo klinkt het steeds in de nieuwtestamentische brieven. Het vermanen en bestraffen is noodzakelijk. Het mag in de prediking en in het pastoraat niet achterwege blijven. De noodzaak van waarachtige wedergeboorte, bekering en geloof moet steeds op het hart gebonden worden. Het verschil tussen de ware christen en de bijna-christen moet uitkomen. Het kostelijke moet van het snode onderscheiden worden. De oproep tot bekering en geloof moet klinken. Bij de lieflijke nodiging tot het heil moet dat steeds de heilige drang en ondertoon zijn. Het gaat immers om het behoud van zondaren. Daarom moet de zonde bestraft worden. De tucht moet functioneren bij de bediening van de sleutelen van het hemelrijk. De wekstem om te breken met de zonde en om een heilige levenswandel moet steeds op het hart gebonden worden. De wereld moet immers verlaten worden, de oude natuur moet gedood worden en in een nieuw godzalig leven moet gewandeld worden. Wee, als deze dingen gaan ontbreken. En... of er naar geluisterd en ge-

handeld wordt, of dat men de vingers in de oren stopt en de verzenen tegen de prikkels slaat, volhardt in het vermanen en bestraffen!

Iemand in ernst en met liefde bestraffen is een zwaar werk. Ja, vleien gaat veel beter en gemakkelijker. Met de tong vleien, zoals Salomo dat noemt, vindt allerwege ingang. Luister vandaag eens naar preken en toespraken. Als de mens geprezen wordt en in zijn of haar waarde gelaten wordt vindt dat veel bijval. De mens wordt als een (min of meer zwak of sterk) gelovige getekend die groeien moet in het geloof. Vleiende woorden gaan er in als koek. Daar hebben we een goed gevoel bij, zo zegt men eerlijk. Ja, alsof ons menselijk gevoel het uitgangspunt en de maatstaf is. Zo gebeurt het dat in rouwdiensten de kwaliteiten van overledenen breed uitgemeten worden. Mensen worden opgehemeld. Gemeenereerd wordt wat men zei of deed. Als het de lachlust opwekt verhoogt het de samenkomst zelfs. Trouwstellen worden geroemd en geprezen om hun verlangen naar een kerkelijke huwelijksbevestiging als bewijs van godsvrucht. Het vleien van mensen met de tong, met de pen of tekstverwerker, het vindt op grote schaal plaats. Vroeger sprak men van "pluimstrijkende woorden", waar schuwde men voor mensenbehagers, maar het is duidelijk dat dit alles voortkomt uit de vader der leugenen, de vorst der duisternis. Hij begon met z'n gevelei: gij zult de dood niet sterven maar u zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad. Als gesproken wordt in Spreuken 2:16 van de vreemde vrouw, die met haar redenen vleit, lezen we in de kanttekeningen dat het gevelei er op gericht is mannen tot ontucht te verleiden. De ware bedoeling van de vorst der duisternis met zijn gevelei is om de mens te verleiden tot opstand tegen de Heere en in het eeuwig verderf te storten. De Heere zoekt ons behoud door Zijn Woord, waarin Wet en Evangelie, een rijke Christus en een arme zondaar, eis en belofte, vermaning en vertroosting, bestraffing en opwekking tot ons komt.

Salomo wil ons op het hart binden dat we ons niet moeten laten beheersen door de waan van de dag. Vleiers kunnen voor de korte termijn aardig lijken, maar ook van hen geldt: zachte heelmeesters maken stinkende wonden. Met gevelei kunnen mensen wel behaagd worden maar God niet. De Spreukendichter zegt: die een mens bestraft, zal achterna gunst vinden. De Kanttekenaren schrijven er bij: als hij bevindt en merkt dat de bestraffing hem goed gedaan heeft. De Heere werkt door Zijn Woord en de toepassende werking van Zijn Geest. Eerlijk duurt het langst. Worden we eerlijk behandeld in de prediking dan blijft er van ons mensen niets meer over. Maar voor arme zondaren, die geen kant meer op kunnen, wordt het juist een groot wonder dat er bij God vandaag een weg is, ja, dat de Zoon van God, de Weg, de Waarheid en het Leven is. Dat er voor zondaren reiniging is in Zijn bloed en zoen- en kruisverdiensten. Daarom staan zij naar waarheid in het binnenste. Zij worden bang voor gevelei en zelfbedrog.

Ik hoorde eens van een man, die onder een afsnijdende en vleeskruisigende prediking zo boos werd dat hij zijn vuisten balde en zich voornam daar nooit meer terug te komen. Maar al meer ging zijn geweten spreken en werd hij toch naar mate de zondag naderde, begerig en nieuwsgierig om er wat meer van te horen. Zo werd hij toch innerlijk overtuigd dat het de waarheid was en moest hij erkennen dat hij die bestraffing zo nodig had. De Heere heeft het tot eeuwige zegen gesteld. Ingewonnen voor de waarheid van Gods Woord was hij de getrouwe prediker dankbaar. Ook toen bleek: die een mens bestraft, zal achterna gunst vinden, meer dan die met de tong vleit. Wat zal die gunst zijn? Tot die getrouwe dienstknecht zal gezegd worden: "Wel gij goede en getrouwe dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal ik u zetten, ga in, in de vreugde uws Heeren."

A. van de Weerd.

### Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. A. v.d. Weerd opgenomen over Spreuken 28:23. Ds. M.C. Tanis schrijft over Titus 2:3 en 4 'Niet uitgeschakeld'. Ds. P. Roos levert een bijdrage over jeugdleven. Ds. P. den Butter schrijft een zesde artikel over koning Josafat en denkt verder met ons na over kerkplanting. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een column getiteld 'Vanavond huisbezoek.' Ds. K. Hoefnagel schrijft opnieuw over de plagen in Egypte. Omdat 175 jaar geleden de Afscheiding plaatsvond treft u een bijdrage aan over ds. H. de Cock en het eerste geschrift dat hij opnieuw uitgaf: De Dordtse Leerregels. Verder boekbesprekingen.

### Ambtsdragersconferentie

Onze jaarlijkse ambtsdragersconferentie zal D.V. gehouden worden op zaterdag 28 november in de zaal van de Chr. Geref. Kerk te Sliedrecht-Bethel. Aanvang 's middags 2 uur. Spreker: prof. dr. A. Baars. Onderwerp: Het ambtelijk toezicht op de prediking. Een actueel onderwerp. We hopen weer veel ambtsdragers te mogen ontmoeten om van gedachten te wisselen over een wezenlijk en belangrijk onderdeel van de ambtelijke opdracht.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

#### COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

#### ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

#### ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

### Dankdag voor gewas en arbeid

De jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid ligt weer voor ons. Ondanks de economische teruggang heeft de Heere toch nog veel gegeven aan land en volk van Nederland. Het geldt ook persoonlijk. Het is een wonder van Gods goedheid dat er eten en drinken is, als je kracht hebt ontvangen om je werk te verrichten of om als moeder te doen wat in het gezin wordt gevraagd of als we naar scholl konden gaan of een opleiding mochten volgen. Het is een wonder dat de kerkdiensten nog gehouden konden worden. Bovenal is het een wonder wanneer de Heere geestelijk leven heeft gewerkt en geestelijk onderwijs heeft gegeven door de prediking van Zijn Woord. De Heere geve ware dankbaarheid in het hart vanwege al datgene wat ontvangen mocht worden

en zegene op de dankdag de prediking van Zijn Woord.

### Sterven mw. Slagboom

We kregen bericht dat mw. Slagboom is gestorven op de leeftijd van 85 jaar. Zij was de weduwe van wijlen ds. D. Slagboom die veel heeft mogen betekenen voor ons blad. We willen de familie van harte condoleren met dit verlies en sterkte toewensen. Heilige de Heere deze roepstem aan het hart tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

### Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 5 november verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 29 oktober.

AvH

## Ambtelijke praktijk

### NIET UITGESCHAKELD

Titus 2: 3 en 4

Ouderen zijn niet uitgeschakeld. Hun gedrag is van betekenis. Het gedrag behoort naar de wil van de Heere te spreken. Zeker bij het ouder worden kunnen er gebreken komen. Veel kan er gaan tanen. Maar als het gaat over het geestelijke leven, dan dienen de normen ervan niet te vervagen. Bijzonder in het Oude Testament worden we op personen gewezen bij wie het heilslicht niet meer zo scheen als voorheen. De levenshouding van een Eli, Salomo en Uzzia zijn daarvan een bewijs. Het niet verlaten worden door de Heere moet bij het ouder worden steeds het gebed zijn. Zo behoren oude mannen een voorbeeld en een helper te zijn. Maar de oudere vrouwen zijn niet uitgeschakeld. Ook hun gedrag moet spreken. Als een christen behoort het leven te zijn. Ze dienen zelfs leraressen van het goede te zijn (vs. 3). Onderwijzeressen van de jonge vrouwen. Niet bedillerig of belerend, maar zij dienen te spreken in de geest van de Spreukendichter die zegt: hoe goed is een woord op zijn tijd (Spr. 15:23). Voor ons is Dächsel in zijn uitleg van betekenis. Een goed woord vindt een goede plaats, een woord op zijn pas is beter dan guldens in de kas. Nu kan de vraag naar voren komen: is wat Paulus opdroeg niet in tegenstelling met wat hij Timotheüs heeft geschreven. Doch ik laat, aldus Paulus, niet toe dat zij lere noch over de man heerse, maar wil dat zij in stilheid zij (1 Tim. 2:12). Wanneer we de teksten 1 Tim. 2:12 en Titus 2:4 in hun verband lezen, dan is er geen tegenstelling, wel verschil. In de brief aan Timotheüs gaat

het over de ambtelijke bevoegdheid in de gemeenten.

Die heeft een vrouw niet. Het bekleden van een kerkelijk leerambt is verboden. Maar de oudere vrouwen staan niet aan de zijlijn. Ze zijn niet uitgeschakeld, al hebben zij geen plaats meer in het gezin en werkkring.

#### Taak

Gods Woord wijst op hun taak. Onderwijs geven in de christelijke levenswandel en hoe de houding dient te zijn in het gezin. Hun opstelling mag niet betweterig zijn, maar dient christelijk te zijn. Gedreven door de liefde. Die taak is er ook vandaag. Paulus' woorden gelden niet slechts voor de tijd van Titus. Is spreken moeilijk? Er is lectuur, goede, verantwoorde lectuur. Daar kan op gewezen worden of gegeven worden. Want allereerst zo schrijft Paulus dienen de jonge vrouwen hun mannen en kinderen lief te hebben. De vrouwen dienen open, oprecht en hartelijk tegenover hun mannen te staan en zo met hen te leven. Liefde tot de kinderen behoort er ook te zijn. De moederliefde mag niet tanen noch minder verdwijnen. Die liefde spreekt niet allereerst in het geven, maar in het hartelijke samenleven en spreken. Deze levenstrek behoort te blijven. Het moet zo zijn: dit is mijn kind. Dit zijn mijn kinderen. In een goed saamhorig gezinsleven behoort het kind ook op te groeien. Een echte moeder zal alles zijn voor het kind. Bijzonder zal er steeds het gebed zijn voor en met het kind of de kinderen. Het getrouwde kind wordt niet vergeten. Vandaag behoren de oudere vrouwen bijzonder de jongeren tot steun te zijn. Want er is veel te doen. Op allerlei terrein. Nimmer mag vergeten

worden dat het contact veel kan doen. Weet men het juiste advies of de goede raad niet te geven dan kan gewezen worden op een boekje. Of op een brochure of een artikel in een weekblad. In de verworpen Griekse en Romeinse wereld waren er steunpilaren en Paulus wil door zijn schrijven dit stimuleren. Ook nu. We leven immers in een gesecculariseerde maatschappij.

### In huis

Naar het woord van Paulus dienen de vrouwen ook matig en kuis te zijn. Het huis te bewaren. Goed te zijn (vs. 5). Naast huwelijksrouw moet er een geordend huishoudelijk leven zijn. Maar de nadelen zijn meer dan de voordelen. Wie de samenleving kent en zo het huiselijk leven, kan er niet op pochen. Het leven als moeder is niet de dagen doorbrengen in een cel of gevangen zitten tussen vier muren. De plaats en taak van de moeder heeft God de Heere gegeven en wat de Heere geeft is goed. Bijzonder voor de ontwikkeling en levensvorming van het kind heeft de Heere de moeder ingeschakeld. Jeugdijaren, waarin sprake was van contacten en meelevenheid kunnen van grote betekenis zijn voor het verdere leven. Laat niemand van de mannen minachtend spreken over de plaats van de vrouw in huis. Laat er meelevenheid en waardering zijn. Bijzonder daar de vrouw het meeste contact heeft met de jongen of het meisje. Het kind moet ook weten hoe vader denkt over moeder en hoe vader de plaats ziet van moeder in huis. Het onderstrepen van haar doen of spreken kan soms zeer belangrijk zijn. Wat Paulus verder schrijft kan de wenkbrauwen doen fronsen. Paulus zegt: de jonge vrouwen moeten hun eigen mannen onderdanig zijn (vs. 5). Het woord onderdanigheid doet denken aan slaafse onderwerpenheid. Maar dat staat Paulus niet voor de aandacht. Hij denkt aan de scheppingsstructuur. God de Heere heeft de man geschapen als hoofd van de vrouw. Deze daad van de Heere geeft geen ruimte om te gaan denken aan discriminatie. Discriminatie is er wanneer de man over de vrouw gaat heersen. Die daad is tegen de wil van de Heere en daarom is zij zonde. Er dient ook aan gedacht te worden dat er door de Heere geen gelijkheid is gesteld tussen de man en de vrouw. Maar er is wel gelijkwaardigheid. De vrouw is een waardig persoon. Zo moet zij gezien worden en zo moet met haar omgegaan worden. In gezin en samenleving. Echter, de vrouw mag niet gezien en ook niet beschouwd worden als concurrent van de man. Door de wijsheid van de Heere is het zo gesteld dat er geen twee kapiteins zijn op het gezinsschip. Als dat laatste wel het geval

is, gaat het verkeerd. Van het verkeerde is weleens het beeld van chauffeurs gebruikt. Dat kunnen geen twee personen doen. Eén moet het stuur in handen hebben. Eén bepaalt de rijrichting. Eén persoon heeft macht over het stuur. Zo heeft de man als hoofd het stuur van het gezin in handen. Maar het sturen moet wel gebeuren naar de voorschriften in Gods Woord gegeven. Daarbij dient de man zich bewust te zijn dat zijn wil geen absolute wet is. Gelijk er over het ergens heengaan overleg en zelfs gezamenlijk besluit is, zo mag de man niet dominant te werk gaan. Gebeurt dit laatste, dan zijn er de ontsporingen in het gezinsleven. De gezinsverhoudingen kunnen breken met gevolgen naar de toekomst.

## Kerkelijk actueel

### JEUGDLEVEN

**De kerkelijke verdeeldheid is en blijft een zaak van bezinning. Ook van verdriet. Nu de wereld steeds meer een eenvormige stijl gaat vertonen, leven er onder ons allerlei groepsgebonden verschillen. We kennen niet alleen een veelheid van verschillende kerken, maar het is nog ingewikkelder. Los van kerkelijke instituten zijn er allerlei geestelijke stromingen, die dwars door de kerken heen naast elkaar bestaan. Deze bestaan informeel, buiten de instituten. Toch brengt ook dit geen verandering omdat we met elkaar vastgeklonken zijn binnen de bestaande kerken. Hoe is dat met onze jeugd?**

In Terdege stond een artikel waarin aandacht werd gegeven aan de vele activiteiten van jongerengroepen. Daaruit bleek dat er een bonte verscheidenheid bestaat. Overal zijn de laatste jaren jeugdavonden georganiseerd waar onze jongeren elkaar ontmoeten. Doorgaans is er geen speciale kerkelijke gebondenheid. Het zijn interkerkelijke ontmoetingen. Per groep verschillen de activiteiten. Er zijn avonden waar bezinning centraal staat en er wordt ook bij andere gelegenheden ontspanning geboden. Het is een buitengewoon goede zaak dat Reformatorische jongeren elkaar zoeken. Als we bedenken dat een ander deel van de kerkelijke jeugd het zoekt in barbezoek en disco, dan mogen we dankbaar zijn dat deze avonden er zijn. We zien ook dat er een uitsplitsing plaats vindt. Deze bijeenkomsten staan in schril contrast met de zogenaamde (drank)keten die zich merkwaardigerwijs juist ook in reformatorische dorpen bevinden. Zo kunnen we constateren dat er jeugdactiviteiten zijn van goed tot kwaad; er is grote afwisseling, voor elk wat wils. Het is een opmerkelijk verschijnsel. De diverse groepen zijn niet kerkelijk gebonden, maar ook niet plaatselijk gebonden. Een avond in Doorn trekt men-

Er wordt wat gevraagd. Maar de Heere wil het geven. De juiste houding en verhouding tot elkaar. Ieder keer weer opnieuw. Is er sprake van gebrokenheid, de Heere wil helend en herstellend werken. Door 's Heeren daad wordt Zijn Naam niet gelasterd (vs. 5) maar geprezen. De Spreukendichter zegt: een vrouw die de Heere vreest die zal geprezen worden (Spr. 31:30). Dit gebeurt bij het leven en zeker na het leven. Haar naam zal niet vergaan. In gemeenten hoort men over haar spreken. Wat de man betreft, daarvan zegt de Psalmist: Welgelukzalig is de man die de HEERE vreest, die groten lust heeft in Zijn geboden, Psalm 112:1. Dit is geen wens maar een werkelijkheid.

M.C. Tanis

sen uit de hele Biblebelt, van Zeeland tot Overijssel toe. En zo is dat ook met bijeenkomsten in andere plaatsen. Elke groep trekt jongelui van ver buiten de eigen streek. Dat hangt samen met de persoonlijke voorkeur van de leden die graag iets beleven wat hen aanspreekt. Het reizen en trekken zal niet te voorkomen zijn. Het hoort bij een avondje uit. Het kan echter, als het de zaterdagavond betreft, een schaduw werpen over de zondagochtend. Het is te begrijpen dat jongeren graag buiten de eigen kring en de eigen gemeente kijken. Dat komt tegemoet aan de drang om een levenspartner te zoeken. Daarin ligt ook een van de functies van deze avonden. We zijn er allemaal gelukkig mee als onze kinderen trouwen met iemand uit de kerkelijke kring. In het huwelijksformulier staat dat de Heere nog heden ten dage ieder als met zijn hand zijn vrouw toebrengt. Zoiets kan niet gezegd worden van een bar of een keet; het geldt wel van bijeenkomsten die geestelijke bezinning brengen.

We kunnen vaststellen dat deze avonden voor velen tot zegen zijn geweest. Het is echter wel merkwaardig, dat de verdeeldheid van de kerken, laat ik het liever noemen de verscheidenheid, zich ook manifesteert bij de jongeren. Er zijn

volwassen kerkmensen in soorten, er zijn ook jongeren binnen de Reformatorische wereld in soorten. Dat is niet altijd zo geweest. De aanvangen van dit jeugdwerk waren destijds sterk verbonden met de Stichting Reformatorische Bezinningsavonden. De SRB heeft ruim twintig jaar lang het monopolie gevoerd, zonder dat dit gezocht werd. Het is een brede, landelijke organisatie, die op verschillende locaties jongerenavonden belegde. In Amersfoort, Rotterdam, Goes, Kampen vooral en ook nog wel elders. Niet elke afdeling kwam goed van de grond. Er waren plaatsen waar het niet lukte. Lange tijd trokken deze evenementen een groot aantal bezoekers. Duizend jonge mensen, het was beslist geen uitzondering. Ik heb daar zelf heel veel mooie avonden aan beleefd. Maar het was toch wel een beetje schrikken toen ik in Terdege las dat de SRB te maken krijgt met tanende belangstelling. De huidige diversiteit is ten koste gegaan van de SRB. Daar zijn kanttekeningen bij te plaatsen.

Het eerste wat opvalt is, dat ook bij de jongelui ieder kiest voor de eigen individuele sfeer. Er zijn groepen die een mix bieden van ontspanning en bezinning en tussen die beide aanduidingen bevinden zich allerlei gradaties. De een is meer bezig met ontspanning, de ander meer met bezinning. Daar is absoluut geen enkel bezwaar tegen. Natuur en genade zijn geen tegenstellingen. We moeten ook op het gebied van ontspanning en vrije tijd verantwoorde bezigheden zoeken. Niet ieder zal dat echter op gelijke wijze beoordelen. Dat bleek al uit het artikel. Films vertonen werd een te omstreden bezigheid. Dat is te begrijpen. Bovendien zullen er meerderen moeite hebben met de combinatie van bezinning en entertainment. In de kring van ons eigen kerkelijke leven kon je berichten aantreffen die meldden dat de kerkenraad zou voetballen tegen de jeugdvereniging. Dat zagen we niet zitten omdat daar de kracht van de kerk niet ligt. Haar boodschap ligt op een ander terrein.

Het is echter goed dat er in het jeugdwerk gezocht wordt naar een combinatie van verantwoorde ontspanning en bezinning. Tegelijk betekent dit wel een omslag. In kringen van de SRB ging het voorzover ik weet alleen om bezinnend bezig zijn en dat is vele jaren goed gegaan. Nu leven we in een tijd waarin er verbreding van de doelstelling is gekomen. Dat is prima, maar het is een omslag. En natuurlijk moet nog aange-toond worden dat het een goede omslag is. Het kan allemaal makkelijk doorslaan naar een te geopende deur naar de wereld. Vanuit dit oogpunt vind ik

het dan geen positieve ontwikkeling dat de interesses verlegd zijn. De tijd moet dat leren. Zoals het er nu bij staat, lijkt het goed te gaan en laten we hopen en bidden dat het evenwicht ook in de toekomst bewaard mag blijven.

De SRB heeft niet alleen mensen verloren aan ontspannende activiteiten, de neiging werd ook zichtbaar dat men incidenteel een verbreding wenste in geestelijke zin. De door de SRB geboden bezinning was overigens niet eng begrensd. Maar zeker, het bleef beperkt tot mensen uit de eigen gezindte. Dat was heel mooi. Op die manier konden de kerkmuren eens doorbroken worden. Het was hoopvol dat jongeren minder eenkennig waren als het om een andere kerk ging. Toen in Hardinxveld e.o. ook avonden werden belegd die ook alleen bezinning boden, kon de vraag opkomen waarom dit nodig was. Ik heb zelf die vraag indertijd wel gevoeld. Achteraf kunnen we vaststellen dat er inhoudelijk toen geen grote verschillen waren. Dat is nu evenwel veranderd. We weten dat de naam Heartcry opgekomen is. Binnen deze organisatie leeft de gedachte dat de kerken allerlei lijnen laten liggen. Deze kritiek is de laatste tijd aangezwollen. Ik ga hier nu niet uitvoerig op in, maar het feit ligt er. Is dat erg? Nee, het is heel goed dat er gewezen wordt op kerkelijke eenzijdigheden. We moeten daar als kerken voor open staan. Maar op die manier echter vervalt men zelf ook weer in een stuk eenzijdigheid en dat is dan wel gebleken met de stichting Heartcry. De vraag is dan wat we ermee opschieten.

Daarbij is het nog de vraag of het nu in de kerken zo eenzijdig is. Ik geloof dat er voldoende ruimte en breedte geboden wordt binnen de kringen van de Gereformeerde Gezindte. Verscheidenheid genoeg, voldoende variatie en een breed spectrum van geestelijke uitingen. Maar met één gegeven: het moest binnen Schrift en belijdenis blijven. De SRB hield zich steeds aan dat program. Dus leert ons de tijd dat ook onze jeugd vrijwel op dezelfde manier als de ouderen makkelijk uiteengaan en elkaar loslaten, ook wat betreft principiële zaken. Er ontstaan bij de jeugd dezelfde neigingen als bij de ouderen. We hadden ooit wel de hoop dat de komende generatie beter is staat zou zijn om elkaar te zoeken en vast te houden, maar ook daar lopen de muurtjes al weer. En daar zijn we niet blij mee, zeker niet als de Gereformeerde lijnen zouden gaan vervloeien. Het leert ons wel dat we toch nog wat waakzamer met de dingen moeten omgaan. We moeten tenslotte de jeugd ook leiding geven. De kerk en de gemeenten hebben een duidelijke taak

inzake het jeugdwerk. Het kan voor wat onze kerken betreft ook geen kwaad om dat te blijven bedenken betreffende de CGJO en het LCJ. Oud en jong in een-dracht verbonden! Dat is de beste weg. Mijn slotconclusie ten aanzien van de SRA is dat ik het betreurt dat jongelui geleerd wordt kritisch tegenover de kerk te staan. We moeten integendeel die kerk liefhebben, ook nu. In dit verband moeten we nadrukkelijk dank brengen aan de mensen van de SRB, die zo lange tijd hun beste krachten gegeven hebben aan dit werk.

In één van onze kerkelijke bladen werd gesteld dat de kerk soms te wantrouwend staat tegenover het jeugdwerk. Er is geen grond voor wantrouwen. Ik merk graag op dat dit wantrouwen er ook nooit geweest is in de dagen van de SRB. Onze predikanten en onze jongelui hebben steeds van harte hun medewerking gegeven. We hoeven daarover geen misverstand te laten voortbestaan. De jongste ontwikkelingen echter roepen zeker vragen op en die vragen willen helpen waakzaam te zijn.

Er deed zich nog een ontwikkeling voor. Uit het Terdege-artikel konden we opmaken dat de Gereformeerde Gemeenten ervoor gekozen hebben om zelf binnenkerkelijk de jeugd op te vangen. Dat heeft ook gezorgd voor een uitstroom uit de SRB. Het zat er altijd al in. De GG bezagen het open jeugdwerk met argus-ogen. Het is er nu van gekomen dat de GG het jeugdwerk in eigen hand gaat houden, voorzover dat mogelijk is. Ik kan me goed indenken dat men op dat idee gekomen is. De diversiteit die er momenteel op de markt is, wekt niet ieders vertrouwen. Maar ook in de dagen van de SRB waren er al allerlei voetangels en klemmen binnen de GG.

Gevolg van deze opstelling is echter wel, dat het interkerkelijke karakter van het jeugdwerk schade leidt. Dat moeten we jammer vinden, hoezeer ik me kan voorstellen dat men ertoe gekomen is. Het is niet altijd zo eenvoudig om de goede beslissingen te nemen.

Het geheel nu overziende concludeer ik dus 1. dat de jeugd dreigt te vervallen in dezelfde sporen als hun ouders en 2. dat we moeten spreken van een zekere wildgroei op de zaterdagavond onder de jongeren. Met 1 bedoel ik dat de eenheid is ingeruild voor de verscheidenheid in de breedste zin. Ook soms in een ongewenste zin. Het onder 2 genoemde vraagt om hartelijk meeleven van ouderen en kerken met de wegen van de jongeren.

Er is in deze tijden een jeugd die in oprechtheid bezig is met de zaken van het Koninkrijk Gods. Er zijn daarbij even-

eens veel jongeren, die een worsteling voeren vanwege allerlei geestelijke en persoonlijke vragen. De rubrieken in de verschillende kranten en gezinsbladen tonen dat aan. Er wordt door velen licht en leiding geboden vanuit Gods Woord. We hopen en bidden samen dat ook nu bevestigd mag worden dat het verbond steun en kracht geeft aan de tastende gang die we allen gaan. We hebben de twaalf stenen uit de dagen van Jozua nodig. Die stenen gaven een sprekend getuigenis voor het nageslacht. Dat bleek nodig voor dat nageslacht, omdat er vervalt dreigt bij de voortgang der tijden. Maar die stenen zijn er toch gelukkig nog? In kerken en monumenten van

godsvrucht en geloof. Laat dat getuigenis uitgaan tot de jeugd. Laten de ouderen daarvan spreken als ze in hun huis zijn en als ze op de weg gaan. Dan zijn er ook geen generatieconflicten. De vorige keer ging het over de schatten van de Gereformeerde leer. Laten we daar ruim van spreken tot heil voor jong en oud en vooral ook tot eer van de Heere. De stenen zijn er, maar deze spreken op zich geen levende taal. Die taal komt van hen die getuigen aan de hand van die stenen welke grote daden de Heere gedaan heeft.

P. Roos

## Vanavond huisbezoek

*"Denk je er toch aan, dat we vanavond zelf huisbezoek krijgen?" Een herinnering van mijn vrouw eerder vandaag. Ze kent maar al te goed mijn doenerigheid die niet eerder tevreden lijkt te zijn dan wanneer m'n agenda weer helemaal volgestopt is. Wat een zegen als je iemand hebt die je af en toe eens duchtig afremt. Maar dat terzijde. Ja, ik had er aan gedacht. Enkele weken geleden al hadden we de afspraak gemaakt. In Dordrecht hebben we een kerkenraad die de pastoriebewoners niet overslaat in het jaarlijkse huisbezoek. Ik heb me laten vertellen dat dat hier en daar nog wel eens gebeurt. Hier dus niet – en in mijn vorige gemeente evenmin.*

*Het is aan beide kanten natuurlijk wel een beetje anders dan anders. De broeders die als herders van de gemeente pastorale zorg komen brengen bij de man die doorgaans als herder van de gemeente functioneert – en bij zijn vrouw. De ouderlingen hebben sowieso al tot taak om toezicht te hebben op de handel en wandel van de dienaren van het Woord, aldus het bevestigingsformulier. Maar met dat doel komen ze nu niet zozeer. Nee, nu niet gericht op de dienaar als mede-amtsbroeder, maar op hem en zijn vrouw, gewoon als schapen van de kudde – niet anders dan alle andere leden van de gemeente. In zijn uitleg van Handelingen 20: 20 benadrukt Calvijn het grote belang van het persoonlijke pastoraat. Hij richt zich dan weliswaar op de taak van de predikers. Niet alleen moeten zij "de gemeente in het algemeen onderrichten vanaf de publieke preekstoel", maar zij moeten niet minder "voor de afzonderlijke schapen zorg dragen. Namelijk om de dwalenden en dolenden terug te brengen, de verbrokenen en verbrijzelden te vertroosten, de kranken te genezen en de twijfelmoedigen en zwakken te versterken." Wel, die aandacht voor de afzonderlijke schapen mag door de ouderlingen op de huisbezoeken tot uitdrukking worden gebracht.*

*Het is een voorrecht wanneer het lijden kan... Wanneer er sprake is van een hartelijke en onbevangen openheid naar de bezoekende broeders – en aan de andere zijde een oprechte houding van meeleven. Zodat de dominee en zijn vrouw de broeders ouderlingen in hun hart laten zien. En er in onderlinge verbondenheid gesproken mag worden over het werk van de Heere in hart en leven, en over de noden en worstelingen die pastoriebewoners niet per definitie voorbij gaan. Gelukkig de gemeente waar het er zo naar toe gaat.*

J.M.J. Kievit

## Bijbelstudie

### JOSAFAT - 6

1 Koningen 22:49,50;  
2 Kronieken 20:35-37

De bijbelschrijvers plaatsen de mislukte tocht naar Ofir, waarover het hier gaat, aan het eind van de geschiedenissen van Josafat. Dat zou de indruk kunnen wekken dat deze gebeurtenis plaats gevonden heeft zo ongeveer aan het eind van Josafats leven. Maar dat kan niet waar zijn. Immers, de plannen om een reis naar Ofir te ondernemen zijn door Josafat gemaakt toen Ahazia nog koning over Israël was.

Deze Ahazia was de oudste zoon van Achab, die zijn vader na diens dood opvolgde als koning van Israël. Maar Ahazia heeft niet veel langer dan een jaar geregeerd. Toen stierf hij al en werd opgevolgd door zijn broer Joram. En ook met deze Joram heeft Josafat in een bepaald opzicht nog samengewerkt. De expeditie waar de tekst van spreekt moet dus hebben plaats gevonden vrij kort na de dood van Achab. En dus ook na de behouden terugkeer van Josafat naar Jeruzalem en na of misschien wel tijdens de maatregelen die Josafat nam tot herstel van de rechtspraak in zijn rijk.

### Zeevaartplannen

Het is een tijd van vrede en rust. Josafat ziet resultaat op zijn werk. Zijn volk is het met zijn reformatiewerk eens en volgt hem in het dienen van de Heere. Josafat heeft ook kans gezien invloed te krijgen in het buurland Edom. Daar is op dit moment geen koning aan het bewind, maar een stadhouder, zoals we weten uit 1 Kon. 22:48. En die stadhouder is in allerlei opzichten afhankelijk van Juda. Op deze manier heeft Juda toegang gekregen tot de zee en kan men er weer aan gaan denken om aan zeevaart te doen.

Dit alles werkt er aan mee, dat er bij Josafat plannen rijpen om een vloot te laten bouwen, die de reis naar Ofir zal ondernemen.

Het voorbeeld van Salomo staat hem voor ogen. Salomo haalde in zijn tijd ook allerlei rijkdommen uit Ofir in Oostelijk Afrika (1 Kon. 9:26-28). Datzelfde wil Josafat ook. Maar verstand van de zeevaart en van scheepsbouw hebben de mannen uit Juda niet. En zo is het gebeurd, dat Josafat zijn collega-koning uit Israël gevraagd heeft om in deze onderneming met hem samen te werken. Wellicht kan Ahazia door zijn contacten met Tyrus in Phoenicië er dan ook voor zorgen, dat er houtleveranties zullen plaats vinden. Bovendien, daar in Phoenicië heeft men veel ervaring met de zeevaart en zodoende kunnen ze daar nuttige adviezen geven.

Ahazia voldoet aan Josafats verzoek en zo gebeurt het dat er schepen worden gebouwd in Ezeon-Geber. Dat ligt eigenlijk op het terrein van Edom, maar door de invloed die Juda op Edom heeft kan Josafat van de scheepswerven daar gebruik maken. Dat Ezeon-Geber ligt aan de Golf van Akaba, die een deel is van de Rode Zee. Als de schepen gereed zijn kunnen ze vandaar dan ook gemakkelijk uitvaren naar het Zuiden, naar 'Ofirs mijnrijk land'.

Het gaat om schepen van Tharsis, zoals we lezen in 1 Kon. 22. De schrijver van 2 Kronieken heeft het over schepen die naar Tharsis zouden gaan. Tharsis of Tartessus zijn namen van wat we vandaag Spanje noemen. Maar het is niet Josafats bedoeling om zijn schepen naar Spanje te laten reizen. Hun bestemming zal Ofir zijn, en dat ligt in een heel andere richting. Trouwens, de schepen zullen vanuit Ezeon-Geber Spanje niet eens kunnen bereiken.

'Tharsus-schepen' is een aanduiding voor een bepaald soort schepen, zoals

de Phoeniciërs die bouwden voor hun tochten naar Spanje. Datzelfde soort schepen wil Josafat hebben voor zijn expeditie naar Ofir.

### Josafats zwakke plek

Intussen vragen we ons wel af hoe Josafat ertoe gekomen is om nu al weer samenwerking te zoeken met het huis van Achab. Over zoiets is hij pas nog ernstig bestraft door de profeet Jehu. Heeft hij daar dan niets van geleerd? Het zal wel weer die zwakke kant in Josafats karakter zijn, die hem ertoe brengt om opnieuw in argeloosheid zo te doen. Denkt Josafat soms dat Ahazia wel lering getrokken zal hebben uit het lot dat zijn vader getroffen heeft en dat hij zich er wel voor zal wachten om het voorbeeld van zijn vader te volgen? Of gaat Josafat er misschien van uit dat door de dood van Achab de invloed van Izebel ook wel was gaan tanen?

't Gebeurt vaker, dat mensen in hun goedgelovigheid al te gunstig over medemensen denken en daardoor al te gemakkelijk tot verkeerde contacten komen. Dat komt bijvoorbeeld nog al eens voor bij het tot stand komen van gemengde huwelijken. Een goedgelovigheid die niet zelden leidt tot groot verdriet. Een ongelijk juk aantrekken met een ongelovige, zoals de Bijbel dat noemt (2 Cor. 6:14).

Behalve aan gemengde huwelijken kunnen we hier ook denken aan vriendschappen met mensen van de wereld, waarbij die vrienden niet zelden verkeerde invloeden uitoefenen. Gevaarlijk werk is dat. Het levert vaak grote schade op.

De vraag kan nu gesteld worden: Maar moet een christen dan zo ongeveer uit de wereld gaan? Als je altijd elk contact met ongelovigen moet vermijden dan kun je ook geen zaken meer doen en dan kun je ook niet meer normaal met je burens en met collega's op het werk omgaan. Ja, op die manier wordt er wel een caricatuur gemaakt van de waar-schuwingen die de Heere geeft omdat Hij wel weet welke gevaren hier op de loer liggen. Waarom gebeurt dat trouwens? Wil men op deze manier aan de klem van Gods gebod ontkomen?

Natuurlijk hoeft een christen niet uit de wereld weg te gaan of een kluizenaarsleven te gaan leiden. Dat zegt de Schrift ook duidelijk: 1 Cor. 5:9,10. De Heere Jezus gaat er in het hogepriesterlijk gebed juist vanuit dat de discipelen in de wereld zijn. Hij bidt niet of God hen uit die wereld weg wil nemen, maar of Hij hen in de wereld wil bewaren (Joh. 17:15). Terwijl zij zelf meer dan eens worden aangespoord om zichzelf te bewaren (1 Joh. 5:21) en voorzichtig te wandelen (2 Cor. 7:1; Tit. 2:12).

Het is dat laatste, die voorzichtige en onberispelijke wandel, waar Josafat wel eens grote moeite mee heeft. Dat brengt hem dan in de problemen. En dan moet de Heere ingrijpen om hem uit de moeilijkheden te verlossen.

Ja, hier ligt Josafats zwakke plek. Maar dat hij op dit punt zwak is kan niet gebruikt worden - ook niet door hemzelf - als een excuus. Een mens kan een verkeerde trek in zijn karakter of in zijn persoonlijkheidsstructuur hebben die hem tot verkeerde daden of woorden brengt. Iemand kan snel driftig zijn, maar daar kan hij zich niet achter verschuilen en zeggen: Ik ben nu eenmaal zo. Een ander kan moeite hebben om met zijn ogen van de vrouw van een ander af te blijven. Maar daar kan hij geen excuus van maken. Ook de zonden die voor een groot deel door karakter-zwakte worden veroorzaakt, moeten vergeven worden. Daarom worden ze ook berispt, zoals we in deze geschiedenis zien.

### De profeet Eliëzer

Terwijl de schepen nog op de rede liggen of misschien nog wel op de scheepshelling komt er een profeet tot Josafat. Het is de ons verder onbekende Eliëzer, een zoon van Dodava, afkomstig uit Maresa. Hij heeft een boodschap van de Heere; een duidelijke boodschap. 'Omdat gij u met Ahazia vergezelschap hebt, heeft de Heere uw werken verscheurd'. Er komt dus niets van terecht. De hele expeditie naar Ofir zal niet eens doorgaan. Wat deze profeet heeft aangekondigd, gebeurt vrijwel onmiddellijk. De Heere verscheurt de werken van Josafat. De schepen, die nog niet eens zijn uitgevaren voor een proefvaart, worden verbroken. Algemeen wordt aangenomen dat dit gebeurt, doordat de Heere een geweldige storm stuurt en dat die storm grote schade toebrengt aan de vloot.

Josafat heeft het begrepen. Goed begrepen ook. Hij is genezen van zijn reisplannen. Met zulke dingen zal hij zich niet meer bezig houden. Dan maar geen goud uit Ofir. Het kost hem teveel. Het kost hem namelijk de gunst van de Heere en die is hem bij nader inzien toch heel wat meer waard dan aards bezit.

Maar zover is Ahazia niet. Josafat legt een verband tussen die storm en de Heere, die daarin Zijn ongenoegen laat blijken. Maar voor Ahazia is die storm een natuurverschijnsel en meer niet. O ja, het is bijzonder jammer dat dit natuurverschijnsel zijn plannen doorkruist. Maar ze kunnen toch nog een tweede poging doen? De schepen kunnen toch nog wel gerepareerd worden of men kan nieuwe schepen bouwen? Dan zal het wel verstandig zijn als zijn zeelui meer bij het werk betrokken worden dan eerder het geval was. Tenslotte

hebben zijn zeelui meer ervaring met dit soort werk.

Zo ongeveer doet hij aan Josafat voorstellen. Maar Josafat wil er niet van horen. Heel definitief zegt hij 'nee' tegen zijn collega. Kon hij anders nog al eens erg toegeeflijk zijn, nu is hij vastberaden. Gods stem in de storm was duidelijk genoeg. Goed beschouwd is hij er nog genadig van af gekomen. Het had allemaal nog erger kunnen zijn.

Zo bereikt de Heere Zijn doel bij Josafat. Gelukkig voor Josafat. Stel eens dat hij zich door het voorstel van Ahazia had laten verleiden tot een tweede poging. Tenslotte was het toch mogelijk om alles als een ongelukkig toeval uit te leggen, of niet?

Maar nee, Josafat keert op zijn schreden terug. Mogelijk dat hem het voorbeeld van zijn vader Asa voor ogen heeft gestaan. Die werd ook een keer ernstig berispt door een profeet des Heeren. Toen werd Asa kwaad. Zo kwaad dat hij de profeet liet slaan en hem zelfs gevangen zette. Asa sloeg de verzenen tegen de prikkels. Josafat wordt bewaard voor dat kwaad. De Heere overwint hem en doet hem buigen. Ook Josafats karakter-zwakte kan door de Heere overwonnen worden. En zo is Josafat het met God eens.

Weer zien we dat Gods kinderen uiteindelijk alleen behouden worden doordat de Heere hen niet loslaat. Van Hem wordt gezongen dat Hij hen die dwalen in het rechte spoor brengt. Zo is het ook. En dat alleen is hun behoud. Daar moeten ze het dan ook hoe langer hoe meer van verwachten.

Nee, het is geen zonde van Josafat als hij probeert in vrede met Ahazia te leven. Tenslotte luidt het gebod: 'Indien het mogelijk is, zoveel in u is, houdt vrede met alle mensen' (Rom. 12:18). Maar niet tot elke prijs! Vrede houden met Ahazia wordt wel zonde als het gaat ten koste van de vrede met God. En om die vrede moet het Josafat allereerst gaan. Zo liggen de dingen vandaag nog. Dat betekent dat we voorzichtig hebben te wandelen en keer op keer de juiste keus moeten maken. In diepe afhankelijkheid van de Heere. 'Heere, maak mij Uw wegen bekend, leer mij Uw paden. Leid mij in Uw waarheid en leer mij, want Gij zijt de God mijns heils; U verwacht ik de ganse dag' (Ps. 25:4,5).

*P. den Butter*

### KERKPLANTING - 9:

#### Integratie of segregatie

Er zijn dus binnen onze kerken ICF-gemeenten. Niet alleen in Rotterdam, maar ook elders zijn mensen aan het werk gegaan om iets dergelijks te organiseren. Mensen die zich dan ook wel sieren met de naam 'kerkplanter' - een naam die weer een nieuw ambt lijkt aan te duiden. Het kerkverband heeft het bestaan van ICF-gemeenten aanvaard. Tot op welke hoogte is mij niet helemaal duidelijk. We blijven dus wel met de nodige vragen zitten.

Om te beginnen deze vraag: Is ook dit een hype? Ik weet het, dat dit geen sympathieke vraag is. Toch moet hij gesteld worden. We zijn immers vaker getuigen van dingen die intussen met het woord 'hype' worden aangeduid. Telkens weer zijn er verschijnselen, die een poosje een geweldige opgang maken. Het lijkt alsof de oplossing gevonden is.

We hebben zoiets bijvoorbeeld gezien met de jeugdkerken. Hoe houden we de jeugd bij de kerk? Hoe houden we hen geïnteresseerd in het Woord. Laten we aparte diensten houden, speciaal voor de jeugd. Daar gaan we het dan doen op de manier die hen aanspreekt, met de muziek die bij hen 'in' is. En kijk eens, eerst kwam er vijftig, toen honderd, toen duizend. En toen nog maar vijf honderd en daarna nog maar honderd of zelfs minder. Het hele experiment was een flop. En al de drukte die er over gemaakt was, alsof dit nu echt de oplossing was, bleek niet meer dan een hype te zijn. Het komt en het gaat. Het brandt even en is al snel weer geblust.

Wat er van overgebleven is, is dat in sommige gemeenten een verscheidenheid van erediensten te beleven valt. Nu eens een dienst met speciale aandacht voor de jongeren; dan weer voor ouderen; dan weer een traditionele eredienst. En misschien nog wel meer variatie.

Zal nu straks blijken dat de ICF ook zo iets als een hype is? Als de symptomen niet bedriegen is het eerste enthousiasme al wat weggeëbd. Is het nieuwe er al af? Wordt het straks zo, dat het kunstmatig nog wel op de been gehouden kan worden, maar dat de room er af is? De tijd zal het leren.

Maar intussen liggen er vragen die met het bestaan alleen al samenhangen. Die ICF-gemeenten bestaan dus binnen ons kerkverband. Naast de aloude kerken bestaan er nu nieuwe, met nieuwe vor-

men en nieuwe gewoonten. Maar dan tegelijk ook wel gewoonten en vormen die in bepaalde gevallen duidelijk afwijken van wat onze Kerkorde bepaalt. Kan dat? Zo ja, ten aanzien van welke gewoonten kan dat? Waar ligt de grens? In plaats van twee diensten op zondag één dienst? En de leerdienst dan? Behalve psalmen allerlei soorten liederen? Ruimte voor andere doopspraktijken? Tot nog toe allemaal aanvaard. Komen er nog meer artikelen van de kerkorde aan de orde? Welke? Wat is de norm die we aanleggen?

Hier staat het hek wel open. En wie bepaalt wanneer het dicht gaat? Hier hebben we ruimte geschapen voor 'elck wat wils'. Hier ontstaat verwarring. Dit schept precedenteren. Wat in de ICF kan, kan toch ook ergens anders? waarom eigenlijk niet? Ik moet zeggen dat ik het allemaal toch wel riskant vindt, vooral in onze tijd met z'n grote nadruk op het individu, waardoor alles wat krachtens haar aard slechts in gemeenschappelijkheid beleefd kan worden, flink op de tocht komt te staan. Overal, maar zeker in de kerk dienen we het evenwicht te vinden en te bewaren tussen wat heel persoonlijk gekend moet worden en wat we in gemeenschap met anderen beleven.

Bovendien, wat is er gefulmineerd tegen 'apartheid'. De zogenaamde segregatie zoals die bekend is uit kerken in Amerika en Zuid-Afrika is in allerlei toonaarden verfoeid. Zijn we nu bezig die segregatie op een vreedzame manier weer te herintroduceren? Het is maar een vraag.

Past het trouwens binnen de politiek van integratie? Buitenlanders, die hier

willen wonen moeten Nederlands leren. Hun kinderen zitten op scholen waar ze in het Nederlands les krijgen. Enzovoort. En dan gaan we in de kerkdiensten Engels spreken? Ik vraag alleen maar. En hoe was het in bijbelse tijden? Wat deden de apostelen en evangelisten toen? Aparte diensten beleggen voor Joden en aparte voor Grieken? Was niet de 'middelmuur des afscheidsels' afgebroken? Ja, dat was een andersoortige muur - ik weet het. Maar een van de consequenties van het vallen van die muur was dat Joden en Grieken nu voortaan in dezelfde kerkdienst zaten. En in plaats van segregatie was er integratie. Wat doen we vandaag?

Wat ik bedoel te zeggen is: Zijn we op de goede weg met dit kerk-experiment? Zijn de consequenties goed doordacht? Zijn trouwens de basis-principes van 'één kudde en één Herder' goed doordacht?

Toen ik aankondigde dat ik over dit soort zaken zou gaan schrijven kreeg ik al direct aanbiedingen van mensen die toen al ook wat wilden zeggen. Ik heb ze toen gevraagd te wachten tot ik uitgesproken was. Nu ben ik weliswaar nog steeds niet uitgesproken, maar dat zit hierop vast dat ik, al denkend over dit nieuwe fenomeen, met diverse vragen blijf zitten. Die heb ik gesteld. Ik zou nu willen vragen: Wie beantwoordt voor mij die vragen. Aarzel niet de antwoorden aan mij door te geven, per brief of per mail. Dan zal ik daar nader melding van doen, opdat onze lezers er ook van horen.

*P. den Butter*

## Vragenrubriek

### De plagen over Egypte (vervolg)

De achtste plaag die over het arme land Egypte kwam, bestond uit wolken sprinkhanen die neerstreken op het hele land. Ze aten alles op en lieten van alles wat na de hagel overgebleven was niets over. Ze kwamen zelfs de huizen binnen en werden voor jong en oud een ware ramp. Het was Gods antwoord op farao's weigering het volk te laten trekken.

Als de straf aangekondigd wordt doen de knechten van farao een dringend beroep op hem het volk Israël toch eindelijk eens te laten gaan. Bij het bevel van de Heere voegt zich nu de wens van zijn knechten. Ze komen zelfs met een verwijt naar de koning toe of hij nu nog

niet weet dat het gehele land verwoest en verloren is! Zij beschouwen Mozes als een valstrik, een regelrecht verderf voor hun land. Ook zij zien niet dat de oorzaak van al die rampen niet in Mozes ligt, die onbuigzaam en hard op Gods bevel de ene na de andere ramp laat komen, maar in het beleid van de regering die voor God niet bukken wil.

Dan lijkt het erop dat de farao toegeeft. Hij laat Mozes en Aaron komen en zegt dat ze mogen heengaan om de Heere te dienen. Alleen voegt hij er nog een vraag aan toe: wie zullen er van jullie eigenlijk gaan? Nog wil hij het niet begrijpen. Nog laat hij voelen dat hij de koning is die beslist en besluit over het volk Israël. Nog is er geen onvoorwaardelijk en geheel buigen voor Gods wil.

Hij is nog steeds niet gewillig, ook niet een klein beetje. God eist algehele gewilligheid!

Door deze vraag te stellen en daarmee overigens naar de bekende weg te vragen, komt Mozes met zijn antwoord: het hele volk moet gaan, jong en oud, met al het vee. Door deze vraag te stellen en dit antwoord uit te lokken, komt Mozes onredelijk over. Dat is farao's bedoeling. Het is zijn bedoeling dat de wens van Mozes ook op zijn hovelingen hard, onredelijk en onbegrijpelijk zal overkomen. Zo zal hij zichzelf in een positief daglicht stellen: niet ik ben onredelijk in mijn weigering, maar het volk is onredelijk in hun eis! Niet ik ben hard en onredelijk, maar de Heere is hard en onredelijk!

Zo probeert de duivel ook vandaag nog al hetgeen de Heere eist in een verkeerd daglicht te stellen. God eist van de mens wat hij niet kan. God is onredelijk. Eist Hij bekering, waarachtige bekering? Maar dat is toch onjuist om dit te eisen? Een mens kan zich immers niet bekeren? Zo redenerend blijven we buiten schot en stellen ons zogenaamd redelijk op en God is een God Die teveel vraagt! Wat is ons hart toch arglistig!

Farao reageert geschokt: dat kunt u toch niet menen? Ik zou het redelijk en begrijpelijk vinden als de mannen alleen aan het door u gewilde offerfeest deel zouden nemen. Maar laat vrouw en kind maar hier! Ik geloof dat ik u door krijg: u wilt allen vluchten en zich aan mij onttrekken!

Wat een toneelspeler is de farao. Een goede student van satan die de beste toneelspeler aller tijden is. Hij begon al in het paradijs, toen hij zich voordeed als een vriendelijke slang met de beste bedoelingen. Toen werd God ook al in een ongunstig daglicht gesteld als een God Die met onredelijke eisen komt! Terwijl er toch niemand is die zo goed is als God.

Dat komt ook uit in Zijn waarschuwingen en de tijd die Hij geeft tot bekering. Maar de farao slaat de waarschuwing in de wind. Nadat hij Mozes en Aaron weg jaagt komt dan ook de aangekondigde straf en duizenden sprinkhanen doen op Gods bevel hun verwoestend werk, een ware ramp.

Nu wordt het de koning teveel: de door hem weggejaagde mannen moeten weer terugkomen.

Mooie woorden worden gesproken. Hij belijdt dat hij zowel tegen God als tegen Mozes heeft gezondigd. Mooie woorden inderdaad. Maar niet in het verborgen uitgesproken voor de Heere. Hier is wel een gebroken man, maar zonder gebroken hart. Dat kan blijkbaar dus ook. Mozes moet voor hem bidden! Hij is nog steeds de bevelende koning,

Mozes moet dit en Mozes moet dat. Nu moet hij bidden tot God en nog wel vurig ook. God moet "deze dood" wegnemen. Hij had beter kunnen wensen dat God zijn harde en onwillige hart wegnam: de geestelijke dood. Het gaat hem nog steeds om het wegnemen van de ellende.

De farao voegt er verder geen woord aan toe. Zijn verontschuldigen lijken veelbelovend, maar beloven doet hij niets. En Mozes bidt. Ook nog eens vurig. Mooi dat hij dat doet. Een blijk van zelfverloochening. Mooier is het dat God Zich laat verbidden. O farao, zie je dat dan niet? Zie je nu niets van Zijn goedheid, Die tot nu toe elke plaag nog deed ophouden? Wat is een natuurlijk mens toch blind. Maar die blindheid is wel schuld.

En de Heere verstokte farao's hart... Een vreselijk oordeel. Dat wil allerm minst zeggen dat de farao het ten diepste niet kon helpen dat hij zo hard reageerde, maar het is een rechtvaardig oordeel. Een verbroken hart zal God niet verachten. Maar Hij verhardt ook dien Hij wil. Hij kan naar Zijn soeverein welbehagen een gevallen mens ook laten in Zijn staat. En wie is het die tegen God antwoordt? Als God een verdoemelijke wereld aan haar lot overlaat, is Hij rechtvaardig. En als Hij Zich over een zondaar ontfermt is dat pure en vrije genade.

Maar waar brengen deze dingen ons? Wee de mens die afwacht. Wie een afwachtende houding aanneemt laar

daaruit blijken dat hij om het heil niet verlegen is. De prediking van Gods welbehagen drukt de apostel zo uit: Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil en verhardt dien Hij wil, lees maar in Romeinen 9 de verzen 14 en volgende. Gelukkig de mens die voor deze waarheid vallen mag. Die zal er achter komen dat het niet een zaak van afwachten is of ik behouden zal worden of verloren zal gaan, maar zal ontdekken dat hij reeds verloren ligt! Die zal inzien dat hij een kind des toorns is. En die zal voor een welverdiend oordeel buigend, God om Zijn ontferming smeken in Zijn toorn. En als God Zich al laat verbidden om het welverdiende oordeel der sprinkhanen weg te nemen, houd dan, onwaardige en rechteloze zondaar, die alles verzonddigd heeft, en tegen licht en beter weten in het uit kon houden tegen God, en die van nature nog niet buigen wil voor de Allerhoogste om Zijn genade en ontferming, houd dan aan en wanhoop niet. Want God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende en roept het doodschuldige zondaren toe: Laat u met God verzoenen!

God heeft met farao en zijn volk zo gehandeld opdat Zijn macht tot in later eeuwen bekend zou zijn en mensen zouden vrezen voor de Allerhoogste:

*Zo gij Zijn stem dan heden hoort,  
Gelooft Zijn heil- en troostrijk woord.  
Verhardt u niet, maar laat u leiden.*

K. Hoefnagel

## Sprekend verleden

### DE AFSCHIEDING

Het was 13 oktober j.l. 175 jaar geleden dat de kerkenraad van Ulrum zich afscheidde van de 'synodale Hervormde of liberale kerk', om 'weder te keren tot de gronden onze vaders.' In de daarvan opgemaakte acte werd geconstateerd dat de Ned. Herv. kerk vals geworden was.

De ondertekenaars verklaarden, dat zij met deze kerk geen gemeenschap meer wilden hebben, totdat deze zou terugkeren tot de waarachtige dienst des Heeren. Wel wilden zij gemeenschap oefenen met alle ware Gereformeerde lidmaten en wilden zij zich verenigen met elke op Gods onfeilbaar Woord ge gronde vergadering. De ondertekenaars betuigden zich in alles te willen houden aan Gods Woord en de drie formuleren van enigheid, alsook aan de oude kerkelijke liturgie en aan de kerkorde van Dordrecht. Ds. H. de Cock, die onrechtmatig geschorst was, bleven zij als hun wettig geroepen en geordende herder en leraar erkennen.

### Ds. H. de Cock

Hendrik de Cock (1801-1842) wed 12 april 1801 te Veendam geboren. In godsdienstig opzicht waren zijn ouders de liberale richting toegegaan. Kort na zijn geboorte verhuisden zijn ouders naar Wildervank, waar een liberale predikant stond. De catechiseermeester Nieman te Wildervank, van wie Hendrik catechisatie kreeg, sprak wel over de noodzaak van wedergeboorte, bekering en geloof. Hendrik studeerde aan de latijnse school en daarna aan de Hogeschool te Groningen. Op 7 maart 1824 werd hij predikant te Eppenhuisen, in 1827 in Noordlaren, op 29 oktober 1829 te Ulrum.

In Ulrum ontmoette hij godvrezende mensen, ging goede boeken lezen, met name de institutie van Calvijn. De Cock ging anders preken: de leer van zonde en genade. Gods kinderen kregen nu voedsel in de prediking, zondaren werden bekeerd, maar de wereldsgezinden ergerden zich aan zijn prediking. De Cock mocht al duidelijker zien dat de liberale richting van zijn dagen in strijd

was met Gods Woord. Hij kreeg al meer oog voor de afwijkingen in leer en leven, in kerk en opleiding. Om de ogen van de vele onkundigen te openen gaf hij de 'Besluiten van de Nat. Dordtsche Synode uit' met een inleidend woord. De kerkenraad te Ulrum besloot geen gezangen meer te laten zingen, kinderen te dopen van ouders buiten Ulrum die het met hun eigen moderne predikanten niet eens waren en catechisanten aan te nemen uit andere gemeenten. De Cock schreef een werkje tegen de predikanten Brouwer en Reddingius 'Verdediging van de ware Gereformeerde leer en van de ware Gereformeerden, bestreden en ten toon gesteld door twee zoogenaamde Gereformeerde leeraars, of de schaapskooi van Christus aangetast door twee wolven.'

De Cock noemde de predikanten die van de belijdenis afweken 'dwazen en blinden', 'farizeeërs en geveinsden', 'wolven in de schaapskooi van Christus' en 'brekers van hun eed, bezworen hebbende de Gereformeerde leer te handhaven.' Het was forse taal, maar waar. De Cock werd 19 december 1833 geschorst op grond van het schrijven van bovengenoemd boekje, het dopen van kinderen uit andere gemeenten en het aannemen van catechisanten uit andere gemeenten. De Cock probeerde herziening van het vonnis te krijgen, maar werd voor 2 jaar geschorst met verlies van tractement. De Cock schreef een voorrede in een boekje van Jacobus Klok 'De Evangelische gezangen getoetst en gewogen en te licht bevonden.' Hierin worden de gezangen 'sirenische minneliederen genoemd om de Gereformeerden al zingende van hun zaligmakende leer af te helpen en een valse leugenleer in te voeren. Daarop werd De Cock afgezet. De Cock wilde geen gehoor geven aan de raad om zich af te scheiden zolang niet alles in het werk was gesteld om herstel te krijgen. De Cock wilde zich beroepen op de koning en op een synodale commissie. Door de ziekte en het sterven van zijn oudste dochtertje kwam hier niet van. Op 9 oktober 1834 kwam onverwacht ds. Scholte van Genderen-Doeveren en preekte op 10 oktober, maar het werd hem verboden op zondag te preken. Zo kwam het de 13e oktober 1834 tot de afscheiding door ds. De Cock en zijn kerkenraad. Op 14 oktober tekende vrijwel de gehele gemeente de 'Acte van Afscheiding of Wederkering', slechts een achttal leden weigerde de Acte te ondertekenen.

De Afscheiding werd beschouwd als een wederkering tot de leer, de tucht en de dienst der vaders. De Cock en de gemeente van Ulrum wilden zich niet openbaren als een nieuwe kerk, maar als de aloude Gereformeerde kerk, van

dwalingen gezuiverd. Zij verklaarden: "dat zij overeenkomstig het ambt aller gelovigen, art. 28, zich afscheiden van degenen, die niet van de kerk zijn, en dus geen gemeenschap willen hebben met de Nederlandse Hervormde kerk, totdat deze terugkeert tot de waarachtige dienst des Heeren" en dat zij zich wilden "verenigen met elke op Gods Woord gegronde vergadering, aan wat plaatse God dezelve ook verenigd heeft" en dat zij zich in alles wilden houden aan Gods Woord, de Formulieren van enigheid en voor het tegenwoordige aan de Kerkenordening van 1618/19. De bedoeling van De Cock was geen scheuring, maar reformatie. De kerkelijke besturen lieten aan De Cock en zijn kerkenraad geen vrijheid te handelen naar het Woord Gods en de Gereformeerde Belijdenis. Men had niet eens geprobeerd vanuit Gods Woord De Cock van zijn ongelijk te overtuigen. Het was om zijn afzetting te doen.

De Cock wilde reformatie van heel het land en heel de kerk. Hij wilde dat er een algemene synode bijeengeroepen zou worden tot onderzoek van de waarheid en uitzuivering van het kwade. Zou de oproep tot een algemene synode die vandaag klinkt hetzelfde beogen of zou er veeleer sprake zijn van een heilloos compromis? Terugkeer tot de bevelen en de dienst des Heeren was voor De Cock de enige weg tot redding van het vaderland.

### De Dordtse Leerregels

Het is opmerkelijk dat De Cock als eerste werkje De Dordtse Leerregels opnieuw uitgaf met een voorrede van zijn hand. Volgens zijn zoon Helenius de Cock kwam hij in 1832 voor het eerst in aanraking met deze Dordtse leerregels. Een afschrift hiervan biedt hij aan Koning Willem I aan en schrijft dan over een reformatie of wederkering tot de waarachtige dienst des Heeren. De heruitgave van de Leerregels verscheen in de maand september 1833. Enkele zaken uit de voorrede van De Cock willen wij weergeven. "Om dan vele onkundigen de ogen te openen, vele zorgeloozen opmerkzaam te maken, vele Godvrienden te sterken en te vertroosten, in deze, voor de waarachtige dienst van God zo donkere dagen in ons Vaderland, heb ik gemeend dat het hoogstnuttig en heilzaam kon zijn, om de besluiten van de, onder de doorluchtigste Gereformeerden beroemdste en algemeenste Synode, door de druk gemeen te maken en verkrijgbaar te stellen."

De Cock schrijft ook dat bijna de gehele Gereformeerde kerk remonstrants is geworden. Ook lezen we in zijn voorrede: 'Schoon het gevaar om dagelijks opgeëist te worden zo groot is, schoon

duizenden roepstemmen van gevaar en druk dagelijks Nederland roepen tot veroortmoediging, vernedering en waarachtige bekering, waar vindt men hierover in de gezelschappen en bijeenkomsten van groot of gering, de spraak of bedenkning: waar vraagt men in verschillende gezelschapskringen, mannen broeders wat moeten wij doen om zalig te worden?

Of spreekt men van die dingen die de dood, de eeuwigheid en het koninkrijk Gods onze dierbaarste belangen aangaan? Waar spreekt men over het oprechte geloof en de waarachtige bekering? Is het niet als of de eeuwige zaligheid een zaak ware, die ons van zelfs op een burgerlijk, ja zelfs loszinnig gedrag wel moet toekomen, schoon toch Gods eeuwige en eniggeboren Zoon zegt: 'velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren; velen zullen menen in te gaan maar niet kunnen.' Zou ons dit niet billijk uit onze zorgeloze slaap moeten doen opwaken?" Even verderop schrijft De Cock over mensen die heel verdraagzaam lijken, maar het niet zijn. "Ja die de waarheid ondermijnen spreken altijd veel van liefde en verdraagzaamheid tot dat ze de meester kunnen spelen, en dan wordt hun verdraagzaamheid een bittere vervolging." Nog een citaat: "Het is niet voor allen veilig alles te horen en te lezen, men kan al dikwijls verstrikt wezen, eer men het zelfs gewaar wordt; want valse leer komt doorgaans zeer overeen met ons verdorven vernuft, en geeft doorgaans ruimte aan het vlees, en onze begeerlijkheden."

Er klinkt in het voorwoord de oproep door de ongerechtigheid te belijden en zich te vernederen voor de Heere. De Cock schrijft: "Dit is de enige weg om de gedreigde en welverdiende oordelen Gods van ons land en van de kerk af te weren, opdat Hij niet kome tot uitvoering van het rechtvaardig vonnis hetwelk tegen ons moet geveld worden, zo God wilde Zijn rechtsoefening vervolgen. De voorrede eindigt met de woorden: "de goddeloze verlate zijn weg, de onrechtvaardige man zijn gedachten, hij bekere zich tot de Heere, zo zal Hij Zich zijner ontfermen en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk."

De Heere trekke ons, opdat wij Hem navolgen, Hij bekere ons en wij zullen bekeerd zijn. Amen." Dan volgt psalm 80 de verzen 9, 10 en 11 (berijmd).

A. Van Heteren

## Boekbespreking

J. Bout en N.J. Spaan, *Een zwerver in de wildernis, gebonden, 140 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2203-3.*

Het boek gaat over Alexander Peden die in 1626 werd geboren als zoon van een rijke landheer. Hij wordt predikant in Schotland en krijgt met de vervolgingen te maken die woedden onder koning Karel II. Alle predikanten die niet willen buigen onder het gezag dat de koning in kerkelijke zaken wilde uitoefenen, werden losgemaakt van hun gemeente en verbannen. Dit trof ook Alexander Peden. Hij heeft op Bass Rock gevangen gezeten, een klein eilandje net buiten de kust van Schotland.

Nadat hij vrij gekomen was heeft hij een zwervend leven geleid. Wonderlijk werd hij door de Heere bewaard. Het gebeurde wel dat de vijanden hem op de hielen zaten en dat plotseling opkomende mist de predikant onttrok aan hun ogen. We lezen ook van een ontmoeting met de jonge predikant James Renwick. Toen ds. Peden gestorven was, werd hij in stilte begraven. De vijanden kwamen hierachter en groeven zijn lichaam op en hingen hem alsnog aan de galg.

De volgelingen van ds. Peden begroeven hem op het galgenveld, wat de nieuwe begraafplaats werd van Cumnock. Zo werd de galgenheuvel de nieuwe begraafplaats van Cumnock. Een goed en inhoudsvol boekje geschreven voor de leeftijd vanaf 10 jaar.

Arthur W. Pink, *Roemt Zijn deugden, gebonden, 112 blz., 14,90, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 97890-336-06694.*

In dit boek worden zestien deugden of eigenschappen van God aan de orde gesteld. Het 'Woord vooraf' is van de hand van ds. C. Sonneveld, Lethbridge, Canada.

We lezen in dit voorwoord: "Op geen enkele wijze probeert de schrijver de mens naar de mond te praten, ook niet de godsdienstige mens, maar juist zo treft hij het hart van Gods volk. Dat blijkt in het bijzonder als hij schrijft over Gods aanbiddelijke soevereiniteit. Als Pink spreekt gaan de Schriften open." Ds. Sonneveld merkt ook op dat Pink als schrijver uiteraard niet volmaakt is geweest en dat hij meer schrijft voor bevestigde christenen dan voor bekeerde zondaren.

Maar dat neemt niet weg dat er veel goeds in dit boek is te vinden aangaande de eigenschappen van God. Het laatste hoofdstuk gaat over Gods toorn.

Daarover lezen wij behartenswaardige zaken in dit boek van Pink. Op blz. 103 treffen we het volgende aan: "Onze gewilligheid of onze tegenzin om te mediteren over Gods toorn is een goede toetssteen waaraan we kunnen zien of wij Hem werkelijk liefhebben.

Als wij ons niet werkelijk verheugen in God, om Wie Hij in Zichzelf is, en dat vanwege al Zijn eeuwige deugden, hoe kan de liefde van God dan in ons wonen? Wij moeten er alleen biddend voor waken, dat wij ons geen God inbeelden, overeenkomstig onze eigen zondige gedachten. Lange tijd geleden klaagde de Heere reeds: 'Gij meent dat Ik ten enenmale ben gelijk gij' (Ps. 50:21). Als wij ons niet verblijden in de 'gedachtenis Zijner heiligheid' (Psalm 97:12), als wij ons niet verheugen in de wetenschap dat God spoedig zal komen om Zijn toorn heerlijk te openbaren door wraak te nemen over allen die zich nu tegen Hem verzetten, is dit een duidelijk bewijs dat ons hart niet aan Hem onderworpen is en dat wij nog in onze zonden zijn, op weg naar het eeuwige vuur." (blz. 103 en 104). Op blz. 105 en 106 lezen wij

"Het grootste wonder in de wereld is Gods lankmoedigheid en goedheid jegens een ondankbare wereld. Als een vorst weet dat de vijand een van zijn steden heeft ingenomen, stuurt hij hem geen levensmiddelen, maar belegert hij die plaats en doet hij alles wat hij kan om hem uit te hongeren. Maar de grote God, Die in één handomdraai al Zijn vijanden in het verderf kan storten, verdraagt en onderhoudt hen dagelijks. Hij kan ons wel bevelen te zegenen die ons vervloeken, want Hij geeft Zelf ook het goede aan de kwaden en ondankbaren. Maar denkt niet, zondaren, dat u zo zult ontkomen. Gods molen maalt langzaam, maar heel zeker; hoe groter Zijn lankmoedigheid en weldadigheid nu is, hoe erger en ondraaglijker Zijn toorn straks zal zijn, die voortkomt uit Zijn misbruikte goedheid.

Er is niets vlakker dan de zee, maar als er een storm opsteekt, is er niets woedender dan de zee. Niets is zo aangenaam als de lankmoedigheid en de goedheid van God, maar niets is zo vreselijk als wanneer Zijn toorn ontbrandt. Vlucht dan, mijn lezer, vlucht naar Christus!

*'k Zal gedenken, hoe voor dezen,  
Ons de HEER' heeft gunst bewezen.  
Psalm 77 vers 7*

Tot onze droefheid heeft de HEERE van ons weggenomen onze lieve en zorgzame moeder en (over)grootmoeder

### Elizabeth Slagboom-Bos

weduwe van Dirk Slagboom (1926 - 1997), in leven predikant der Chr. Geref. Kerken

op de leeftijd van 85 jaar.

|            |                                                                                 |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Breda:     | J. Slagboom<br>D.M. Slagboom-Aldana González                                    |
| Oppendoes: | R. de Lange-Slagboom<br>A. de Lange                                             |
| Katwijk:   | A. van der Zwan-Slagboom<br>J. van der Zwan                                     |
| Katwijk:   | E. Slagboom<br>J. Slagboom-van den Belt<br><i>Klein- en achterkleinkinderen</i> |

Katwijk zh, 17 oktober 2009  
Verpleeghuis Overduin, afdeling Esdoorn

correspondentieadres: E. Slagboom, Voorstraat 154, 2225 EW Katwijk zh

De begrafenis heeft plaatsgevonden op donderdag 22 oktober jl. op de begraafplaats 'Duinrust' aan de Parklaan te Katwijk aan Zee.

Vlied van de toekomstige toorn (Matth. 3:7) eer het te laat is! Ik smeed u, denk toch niet dat deze boodschap voor iemand anders bestemd is. Zij is voor u! Rust niet als u denkt dat u al tot Christus bent gevlucht. Verzekeer u ervan! Smeek de Heere uw hart te doorgronden en u aan uzelf te ontdekken. Nog een woord voor predikanten. Broeders, stellen wij dit onderwerp wel genoeg aan de orde in de prediking?

De oudtestamentische profeten zeiden vaak tot hun luisteraars dat hun goddeloze leven de Heilige Israëls vertoornde en dat zij zichzelf toorn vergaderden tot de dag des toorns. En de wereld is er vandaag niet beter aan toe dan toen! De beste manier om zorgeloze naamchristenen op te wekken hun hart te onderzoeken, is hen ermee te confronteren dat God een God is 'Die allen dag toorn' (Ps. 7:12).

De voorloper van Christus waarschuwde zijn luisteraars te vlieden van de toekomstige toorn (Matth. 3:7). De Zaligmaker gebod Zijn luisteraars: 'Vreest Dien, Die nadat Hij gedood heeft, ook macht heeft in de hel te werpen; ja, Ik zeg u, vreest Dien' (Luk. 12:5). De apostel Paulus zei: 'Wij dan wetende de schrik des Heeren, bewegen de mensen tot het geloof' (2 kor. 5:11). Een trouwe dienaar spreekt net zo duidelijk over de hel als over de hemel."

*De heilige huwelijke staat Een Bijbelse visie op trouwen en scheiden, gebonden, 92 blz., € 4,95, Uitgave van de Commissie van de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten 2007 voor bestudering van de mogelijkheid van kerkelijke huwelijksbevestiging na echtscheiding.*

Het is een duidelijk geschreven boekje bestaande uit 7 hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk gaat over de waarde en betekenis van het huwelijk in Bijbels licht. Het tweede legt de Schriftgegevens uit.

Het derde laat zien hoe de Bijbel spreekt over echtscheiding, het vierde wat de Heilige Schrift zegt over hertrouwen. In hoofdstuk vijf wordt het standpunt van de Oude Kerk, de Reformatie en latere theologen in vogelvlucht weergegeven. Het zesde hoofdstuk handelt over de weerbarstige praktijk.

Het zevende hoofdstuk bevat concluderende slotopmerkingen. Uit de concluderende opmerkingen willen wij enige zaken doorgeven. "Echtscheiding is na bewezen overspel toegestaan, maar niet geboden."

"Hoewel sommigen van onze gereformeerde vaders de causa religionis (vanwege de godsdienst-vH) als grond zagen voor een legitieme echtscheiding, mag

# Najaarsactie SEZ



## Actiedoel:

Gastlessen op theologische scholen Cuba

Betaalt u mee?  
Giro 158116



SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43

e-mail: sez@kliksafe.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot Prot. Kerk in Ned. (herv.),  
Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,  
Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.



## Friedensstimme



## Steun evangelisten!

Door evangelisten te ondersteunen in hun werk worden veel mensen bereikt met het Evangelie. Maar veel gebieden zijn nog nooit bereikt. U kunt een stukje bijdragen. Door gebed en door gaven. Totdat Hij komt!

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

op exegetische gronden ontbinding van het huwelijk in deze situatie niet worden gezocht.

Wil de ongelovige de ander toch verlaten, dan behoeft de gelovige dit echter niet ten koste van alles te verhinderen." De kerk mag in de regel niet aandringen op echtscheiding noch die adviseren. De noodzaak van verzoening dient onder de aandacht te worden gebracht.

Op blz. 69 lezen we dat hertrouwen na echtscheiding vanwege causa religionis op schriftuurlijke gronden niet mogelijk is. "In de eerste plaats omdat 1 Korinthe 7 waarin de situatie van de causa religionis juist ter sprake komt daarvoor geen grond geeft. Integendeel.

De apostel Paulus gaat uit van de vooronderstelling: niet scheiden. En als er sprake is van een scheiding: 'dat zij onge-

trouwd blijve of met de man verzoene.' Blijvend uitgangspunt is de levenslange eenheid van man en vrouw. Naar de mening van de commissie wordt die alleen verbroken door de dood en door porneia (hoererij- vH). De band tussen man en vrouw is zo sterk, dat die wel juridisch en feitelijk verbroken kan worden, maar ten diepste toch in stand blijft. Je bent nooit helemaal los van elkaar. Voor mensen kun je scheiden, voor God ben je niet zomaar vrij. Het karakter van het huwelijk en van het uitgesproken ja-woord maakt het tenslotte onmogelijk om nog bij het leven van de eerste partner, voor de tweede keer de belofte te doen van trouw 'tot de dood scheiding maakt'.

De enige uitzondering hierop moet blijven: overspel. Daardoor wordt de wezenlijke twee-eenheid tussen man en vrouw verbroken, al kan die door boete en berouw hersteld worden." Helaas krijgen veel mensen en veel ambtsdragers te maken met een toenemende echtscheidingspraktijk.

Het boekje geeft goede, waardevolle, principiële, Bijbels gegronde bouwstenen en richtlijnen voor een verantwoorde bezinning op deze problematiek. Aanbevolen.

*De Banier dagboek kalender 2010, € 10,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-90-336-0759-2.*

Ongeveer vijftig auteurs afkomstig uit diverse kerkverbanden verleenden ook dit keer weer hun medewerking aan de verschijning van dit keurig verzorgde dagboek. Aan de voorzijde van ieder blad treffen we een meditatie aan, aan de achterzijde een gedicht of een verhaal. Dit dagboek verschijnt al vele jaren en blijkt dus in een behoefte te voorzien. Ook onder de lezers van ons blad wordt dit dagboek soms al jarenlang gebruikt. Ook in het jaar 2010 zal dit ongetwijfeld weer het geval zijn.

## Stichting steun Messias belijdende Joden

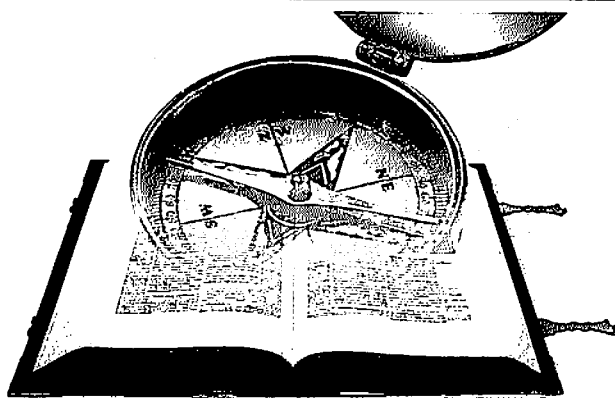
Postbus 22 3860 AA Nijkerk  
www.messiasbelijdendejoden.nl

Voor informatie:  
Ds. G. Bouw  
Tel.: 0172 - 470040  
E-mail: g.bouw@solcon.nl

## Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift  
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)  
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing  
of diaprojectie op uw gemeentevond  
of verenigingsavond



## De Bijbel, het volmaakte kompas

De Bijbel, het volmaakte kompas. Dat is het thema van de brochure die momenteel op grote schaal door vrijwilligers wordt verspreid om nieuwe donateurs voor de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) te werven. Al voor € 2,50 per jaar kunt u het werk van de GBS steunen. U ontvangt dan vier maal per jaar ons mooie informatieve blad Standvastig, met daarin ook een speciale rubriek voor de kinderen. De doelstelling van de GBS? Het verspreiden van Bijbels in nauwgezette vertalingen over de gehele wereld. In ons land zorgt de GBS voor betaalbare Bijbels (al vanaf € 8,-) in de Statenvertaling. Er zijn ook diverse uitvoeringen compleet met de kanttekeningen.

Vele Bijbels worden gratis verspreid op zeeschepen, in zorgcentra en gevangenissen. Elk jaar verspreidt de GBS tienduizenden Bijbels in getrouwe vertalingen in Europese landen en andere delen van de wereld.

**U hebt de brochure nog niet ontvangen?  
Of wilt u ons helpen en zich opgeven  
als donateur?**

Stuur dan de volledig ingevulde bon zonder postzegel naar ons antwoordnummer of geef u op per e-mail. U kunt e-mailen naar:

info@gereformeerdebijbelstichting.nl

# BON

Aankruisen wat u wenst.

- ☐ Graag ontvang ik alsnog de brochure 'De Bijbel, het volmaakte kompas'.  
☐ Ja, ik wil dit belangrijke werk steunen en geef mij op als donateur van de GBS.

De heer / mev. / fam.:

Straatnaam + huisnr.:

Postcode + plaats:

Datum:

Handtekening:

In envelop, zonder postzegel, opsturen naar:

GBS, Afd. Donateursadmin., Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam



Elke nieuwe  
donateur  
ontvangt  
onze cd-rom  
GBS Bijbel Digitaal  
als welkomstgeschenk!



gereformeerde  
BIJBELSTICHTING

Nijverheidstraat 21 Postbus 168 4140 AD Leerdam T (0345) 61 01 55 E info@gereformeerdebijbelstichting.nl

herenkleding  
ambtskleding  
trouwkostuums



Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel  
T 033 277 88 99  
E info@geertsherenkleding.nl  
I www.geertsherenkleding.nl